

LATERNA MAGIKA

Laterna magika (LM) zahájila svůj provoz 9. května 1959 jako samostatná scéna Národního divadla (ND). Národní divadlo bylo z počátku pověřeno Ministerstvem školství a kultury vytvořením kulturního programu pro Expo 58 a později přípravami k osamostatnění tohoto programu, stejně jako vytvoření vlastního divadla. Tyto přípravy započaly ještě v době trvání výstavy, takže po skončení byla nově vytvořená scéna Laterna magika automaticky přidělena pod správu ND.

Odlišnost od celkové dramaturgické koncepce ND, výrobní a provozní rozdíl s ohledem na úzké propojení s filmem, vedlo k tomu, že 1. dubna 1960 byla LM převedena do působnosti Československého filmu.

S účinností od 1. ledna 1966 přešla LM do působnosti Státního divadelního studia (stejně tak jako Činoherní klub, Divadlo Za branou, a další).

Na popud jednoho ze zakladatelů LM, architekta Josefa Svobody, bylo rozhodnuto svěřit LM právě do jeho rukou a zařadit ji jako další těleso zpět do svazku ND. V tomto svazku LM setrvala od 1. července 1973 až do roku 1992, kdy byla rozhodnutím ministra kultury České republiky, PhDr. Milana Uhdeho zřízena samostatná státní příspěvková organizace Laterna magika, která vznikla k 1. dubnu 1992.

Jedním ze základních pilířů kontinuální tvorby LM bylo kromě principu obrazové a jevištní syntézy založení stálého souboru, doplňovaného operativně o množství dalších externích umělců různých žánrů. Vybudování a otevření Nové scény ND mělo znamenat rozšíření nových inscenačních možností pro soubory ND a současně umožnit působení Laterny magiky. Postupně se těžištěm provozu Nové scény (NS) staly inscenace Laterny magiky, což nikdy nebylo chápáno jako újma nebo omezení umělecké činnosti ostatních souborů ND, nýbrž přirozená koncentrace jejich umělecké tvorby a náročného provozu na historické scény.

V posledních letech se naplno projevil hlavní problém současné Laterny magiky, a to absence nové tvorby. Po mimořádném období devadesátých let, kdy LM nepotřebovala žádný příspěvek od zřizovatele a byla schopná z vlastních příjmů financovat i novou tvorbu a technický rozvoj, přinesl začátek nového století zásadní změnu. S postupnou změnou struktury zahraničních návštěvníků Prahy, kteří tvoří stále převažující část publika LM, začala klesat návštěvnost a tím i příjmy divadla.

- Laterna magika, příspěvková organizace Ministerstva kultury ČR (zrušena k 31. 12. 2009 rozhodnutím ministra kultury ze dne 4. srpna 2009) se od 1. ledna 2010 stane samostatným útvarem ND, podřízeným přímo řediteli ND. Bude řízena uměleckým šéfem Zdeňkem Prokešem.

Naším cílem je zachovat činnost LM a umožnit její další rozvoj. Vzhledem k tomu, že LM se nachází dlouhodobě ve stavu hledání nového smyslu a nového poslání, předpokladem je proměna tohoto divadelního tělesa a formulace nových východisek.

Ve vztahu k LM, za jejíž další činnost a směřování přebírá ND odpovědnost, si ND formuluje tři cíle:

- Zachovat princip LM jako národního kulturního dědictví v živé podobě. Využít její zahraniční potenciál (jak divácký, tak i exportní) a dále ho rozvíjet a přitom „otevřít“ LM i českému publiku.
- Vytvářet nové projekty, které by rozvíjely principy LM a navazovaly na její umělecký odkaz a odkaz jejích tvůrců, ale zároveň by vyrůstaly z možností a potřeb současného divadla a promlouvaly by k divákovi současnými formami a tématy. Tyto projekty by měly vznikat v kontextech současných trendů v oblasti nových médií a multimediálních prezentací, ale měly by v sobě nést specifickou „přidanou hodnotu“.
- Ve spolupráci s Ministerstvem kultury, archivními institucemi (Národní filmový archiv, Národní archiv) a Josef Svoboda o.p.s., zajistit kvalitní uspořádání a uložení archivu LM (popř. archivu Josefa Svobody) a jeho zpřístupnění veřejnosti.

Umělecký soubor Laterny magiky bude tvořit 14 tanečníků vybraných ze stávajícího uměleckého souboru LM.

Počítáme s uvedením cca 120 představení ročně.

Na repertoáru zůstanou tyto inscenace:

Kouzelný cirkus

Režie: Evald Schorm, Jan Švankmajer, Jiří Srnec

Námět: Evald Schorm

Scéna: Josef Svoboda

Kamera: Emil Sirotek

Choreografie: Karel Vrtiška, Jiří Hrabal, Vlastimil Jílek, Josef Koníček, František Pokorný

Hudba: J. O. Korte, J. Krček, P. Kořínek, VI. Hála, R. Hladík, J. Stivín

Dobrodružné putování dvou klaunů za tajemnou krásou Venuše. Představení plné iluzí, které tvoří perfektně sladěné scény tance, pantomimy a černého divadla.

Ze dvou vajíček, která přinesou ke břehu mořské vlny, se vylíhnou dva klauni. Než se stačí porozhlédnout, už je tu Svůdce, symbol nástrah a osidel, která jim přichystal svět, už je tu Venuše, vidina tajemné krásy, která je vyláká na dalekou pouť. Ta pouť je těžká i krásná jako život sám, klauni na ni stárnou, zatímco to, po čem touží, zůstává věčně mladé. Premiéra 15. 4. 1977. Více než 6000 představení!

Casanova

Scénář a režie: Juraj Jakubisko

Scéna: Josef Svoboda

Hudba: Zdeněk Merta

Choreografie: Jean-Pierre Aviotte

Giacomo Casanova se stal pro historii symbolem neúnavného a vášnivého svůdce žen. S pestrou paletou hudby, filmu a tance projdete částí života slavného muže, která vytvořila jeho mýtus a vstoupila do legendy. Zároveň je z historie známo, že tento světoběžník byl na svou dobu neobyčejně vzdělaným člověkem a že zemřel, zapomenut a nešťasten, na duchcovském zámku v Čechách. Dochovaly se jeho paměti, které se staly východiskem pro náš příběh.

Chlapec, který se změní v mladého muže polibkem sudičky, se na karnevalu v Benátkách upřímně zamiluje do Angeliky. Chce ovšem všechno a hned, a dívka mu poplašeně uteče, aby ji potom celý život hledal a nacházel a zase ztrácel. Lucie první podlehe jeho kouzlu, Nanetta a Martička ho připraví na jeho „pochod na Řím“, neodolá ani všemi obdivovaná tanečnice Bettina. Dosáhne úspěchu i bohatství, obdivu i nenávisti a sám se začíná nudit. Po zatčení se pohybuje mezi odhodláním ke smrti a odhodláním k útěku. Zmoudřel snad? Jakmile je na svobodě, začíná všechno znovu. Flirt s Coralinou je příčinou souboje i vraždy a přinutí ho utíkat. Jakoby z pudu sebezáchovy se vrhá za Angelikou, která po něm dávno touží za zdmi kláštera. Je rozhodnut se změnit, ale nedokáže to. Opouští Angeliku pro další vidinu, aby skončil v kabaretu, u dalšího flirtu. A tady na něho čeká šokující poznání: za vši vášní, za všemi láskami, byla pouze chorobná láska k sobě samému. Casanova zestárne. Jeho životní cesta se blíží ke konci, zůstávají jen vzpomínky a osamělost. Neuměl dávat, chtěl jenom brát, a plnými hrstmi.

Premiéra 9. 2. 1995

Graffiti

Režie: Ondřej Andera, Petr Kout

Choreografie: Jiří Bubeníček, Václav Kuneš a Petr Zuska

Scéna: Josef Svoboda

Hudba: P. Gabriel, Y. Tiersen, M. Nyman, W. Mertens, H. Vrienten, P. Glas

Dramaturgie: Václav Janeček

Realizace tohoto projektu se ujal tým nejmladší generace talentovaných osobností: Ondřej Anděra, Petr Kout (režie, animace), Jiří Bubeníček, Václav Kuneš a Petr Zuska (choreografové, působící jako přední baletní sólisté na hlavních světových scénách). Jejich tvůrčí ambice dostaly poprvé na pražské scéně prostor ke sdělení o novém uměleckém vidění světa, a také o dalších možnostech užití principů Laterny magiky.

Premiéra 27. 2. 2002

Rendez-vous

Režie a choreografie: Jean-Pierre Aviotte

Scéna: Miloslav Heřmánek

Hudba: Didier Melaye, Arvo Pärt

Kamera: Samuel Bester

Rendez-vous má dvě scénické podoby: první měla premiéru 2. srpna 2005 v jihofrancouzské Cathedrale d'Images, druhá verze vznikla jako repertoárové představení pro pražskou Laternu magiku i případné hostování na domácích i zahraničních scénách. Obě verze byly ovšem vytvořeny v koprodukcí s francouzskou La Compagnie Commun Instant a německou agenturou NOA Entertainment, a staly se projektem, podporovaným Evropskou unií prostřednictvím grantového programu na rozvoj evropské kulturní spolupráce Culture 2000. Na vznik celého představení mělo zásadní vliv prostředí bývalého kamenolomu (Cathedrale d'Images) v Les Baux de Provence, který před časem zaujal Josefa Svobodu a Alberta Plecyho jako ideální místo pro pořádání atraktivních koncertů, výstav a představení. Nyní toto „magické“ prostředí s osobitou atmosférou jako stvořenou pro multimediální projekty inspirovalo Jeana-Pierra Aviotta k vytvoření představení, které staví na principech Laterny magiky, využívá některých dalších nevšedních scénických prostředků a vypráví o tajemném setkání v aréně. Jde o jakýsi scénický „flash-back“ okamžiků lidského života, složeného do mozaiky filmové, hudební, choreografické a akrobatické féerie.

Premiéra 14. 2. 2006

Cocktail 008

Námět a dramaturgie: Václav Janeček

Kamera a střih: Jan Loukota

Hudba a zvuk: Stanislav Abrahám

Scénografie: Miloslav Heřmánek

Editace a postprodukce: Matěj Hájek

Cocktail 008 je komponovaný pořad – souhrn nejlepších ukázek z představení Laterny magiky. Je-li první část představení jakýmsi pikantním „dezertem“ namíchaným „z toho nejlepšího“, pak je druhá část pověstnou třešničkou navrchu. Tuto novou část jsme nazvali Code 58.08. Pod tímto téměř tajemným názvem se skrývá malé „show“, v němž svérázným způsobem představujeme některé, dnes již klasické principy našeho světoznámého divadla.

Ukázky z představení: *Kouzelný cirkus*, *Casanova*, *Hádanky*, *Graffiti*, *Code 58.08*

Premiéra 13. 5. 2008

Zdeněk Prokeš

Absolvoval taneční oddělení Konzervatoře v Praze

1971 – 1979 - angažmá v pražském Hudebním divadle Karlín

1975 – 1979 – studium choreografie na taneční katedře Akademie múzických umění

Absolvoval několik zahraničních stáží např.: v Polsku v Teatru Tanca u choreografa Conrada Drzewieckého (1980), v Belgii u choreografa Maurice Bějarta a ve Flanderském královském baletu v Antverpách (1982).

Zúčastnil se také několika celostátních a mezinárodních baletních soutěží (Moskva, Varna, Jackson, Helsinky, Osaka). Za své choreografie získal na celostátních baletních soutěžích několik cen (1977, 1979, 1981, 1984, 1987).

1979 – 1983 - angažmá jako choreograf ve Státním divadle v Ostravě

1983 – 1990 - choreograf a šéf baletu v Hudebním divadle Karlín

1991 – 2004 - choreograf a šéf baletu v Národním divadle v Brně

2003 – 2007 ředitel Národního divadla v Brně

2007 - poradce ředitele Národního divadla v Praze

2009 - vedoucí odboru vnějších vztahů Národního divadla

Od roku 1994 pedagogem choreografie a baletní dramaturgie na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a v letech 1995 – 2006 také na Akademii múzických umění v Praze.

V divadlech v České republice i v zahraničí vytvořil Zdeněk Prokeš cca 140 choreografií v inscenacích baletů, oper, operet, muzikálů a činoher. Jeho baletní inscenace se dotýkají všech žánrů – od abstraktních, přes komediální až po dramatické balety, od krátkometrážních a komorních až po celovečerní tituly. Většina z nich byla uvedena jako původní nebo české premiéry.

Choreografická tvorba zahrnuje např.: *IV. smyčcový kvartet* B. Martinů (Národní divadlo na Nové scéně, 1990), Prokofjevova *Romea a Julii* (Národní divadlo v Brně, 1996), *Příběh o Tristanovi a Isoldě* na hudbu Jarmila Burghausera (ND v Brně, 1995), balet *Vůl na střeše* na hudbu Daria Milhauda (Divadlo J. K. Tyla v Plzni, 1995), *Trójanky* s hudbou Karla Husy (v rámci Mezinárodního hudebního festivalu Moravský podzim 1995 a v ND v Brně, 1997), *Batalion* skladatele Jana F. Fischera (ND v Brně, 1997), *Čaroděj ze země Oz* na hudbu Zbyňka Matějů (ND v Brně, 1999), baletní úprava Johna Lanchberyho slavné Lehárovy operety *Veselá vdova* (ND v Brně, 2000), *Partita* na hudbu Vítězslavy Kaprálové (ND v Brně, 2004), Ravelova *Pavana za mrtvou infantku* a *Bolero* (ND v Brně, 2006) a mnoho dalších.

Operní, operetní a muzikálové inscenace v Praze, Brně, Ostravě, Plzni, Olomouci, ale také pro festival Opern Air Gars v Rakousku Offenbach: *Hoffmannovy povídky*, 1993; Verdi: *Nabucco*, 1995; pro Opera Monte Carlo v Monaku (Smetana: *Prodaná nevěsta*, 1999) nebo Lehár: *Země úsměvů*, 2009 pro Theater Vorpommern v Německu.